

компаній із топ-25 платників податків. Але все одно загальна кількість звітів - незначна. Це означає, що більшість компаній не відчуває вигод і користі, які можна отримати з нефінансового звіту, зробленого за міжнародними стандартами [4].

Формування нефінансової звітності доцільно здійснювати за міжнародним стандартом GRI, тому що підготовка професійної корпоративної звітності дозволяє підприємству одержати наступні основні переваги: покращення ділової репутації; підвищення прозорості діяльності; підвищення привабливості для інвесторів; зростання довіри суспільства до підприємства; покращення стратегії підприємства; підвищення лояльності працівників; покращення відносин із органами державної влади; підвищення лояльності клієнтів.

Публічна звітність є інструментом позитивних змін, тому що: звітність допомагає визначити найбільш пріоритетні аспекти для оцінки та управління своїм впливом у найближчому майбутньому та в перспективі; є додатковим стимулом для впровадження нових практик корпоративного управління та інструментом систематизації збору нефінансових даних та включення розширеної бази показників для оцінки економічного, соціального та екологічного впливу; допомагає посилити взаємодію підприємства із внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами, а також вивести таку взаємодію на якісно новий рівень; сприяє покращенню ділової репутації підприємства за рахунок підвищення її відкритості та прозорості, а також зростанню довіри суспільства; допомагає підвищити лояльність працівників та клієнтів підприємства та покращити свою стратегію та оптимізувати роботу над програмою дій в розбудові стратегії корпоративної соціальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Будько О.В. Принципи підготовки звітності зі сталого розвитку. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/206259/207057>
2. Візіренко. С.В., Незнамова А.М. Транспарентність фінансової звітності як запорука інформаційного забезпечення стейкхолдерів. Сталій розвиток економіки. 2019. № 3
3. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку. URL: <http://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/nacionalynepologhennya-standartu-1021081.html>
4. Звітність у сфері сталого розвитку GRI. URL: <https://bakertilly.ua/news/id40621>
5. Стандарти GRI для прийняття інвестиційних рішень. FinPost. URL: <https://finpost.com.ua/news/2148>

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ЗМІНИ

Райковська І. Т., канд. екон. наук, доцент, Київський кооперативний інститут бізнесу і права, м. Київ

Сучасні умови господарювання на підприємствах України коригують їх

управлінську систему та організацію облікового процесу. Економічні суб'єкти у побудові системи бухгалтерського обліку мають певні свободи обрання методів облікового відображення та оцінки фактів господарського життя підприємства.

Відмітимо, що потреба розробки облікової політики стосовно операцій із забезпечення виконання зобов'язань підприємства та фактів їх зміни передбачає певну кількість проблем. По-перше, дослідженням формування положень облікової політики за операціями зі зміни зобов'язань підприємства практично не займалися, а вивчали в основному облікову політику стосовно їх виникнення та погашення. По-друге, оскільки дослідження даного питання відсутні є нерозробленою структура розділу положення про облікову політику щодо операцій із забезпечення та зміни зобов'язань. По-третє, наявні певні протиріччя та неузгодженості у нормативних документах, які регулюють облік операцій із забезпечення виконання зобов'язань підприємства та фактів їх зміни, що й свідчить про актуальність та практичну значимість даної проблеми.

Об'єктами облікової політики у більшості випадків є об'єкти бухгалтерського обліку (активи, власний капітал, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати), її елементами є альтернативні варіанти обліку окремих об'єктів, передбачених нормативно-правовими актами (наприклад, визначення межі суттєвості при складанні звітності, методи оцінки вибуття запасів, методи нарахування амортизації основних засобів і т.д.) [1, с. 65]. У нашому дослідженні об'єктом облікової політики виступають зобов'язання та факти зміни зобов'язань, а елементом облікової політики є, наприклад, методи оцінки зобов'язань, перелік забезпечень майбутніх витрат та платежів, що створюються та ін. Вивчивши порядок формування положень облікової політики щодо операцій із виникнення та виконання зобов'язань підприємства, видно, що усі автори наводять традиційні елементи облікової політики згідно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, такі, як методи оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг, методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом, методи оцінки зобов'язань в операціях пов'язаних сторін і перелік забезпечень майбутніх витрат та платежів, що створюються. Однак вчені не акцентують увагу на порядку облікового відображення та оцінки фактів зміни зобов'язань за різних умов, видах господарських договорів для потреб бухгалтерського обліку, виборі способу забезпечення виконання зобов'язань, порядку проведення інвентаризації зобов'язань та зберігання первинних документів і реєстрів обліку щодо операцій із виникнення та погашення зобов'язань та ін. Вважаємо дані елементи облікової політики стосовно обраного об'єкта бухгалтерського обліку досить вагомими, оскільки дозволить управлінському персоналу підприємства слідкувати за своєчасним погашенням та виконанням своїх зобов'язань.

Враховуючи неорганізованість та нерегульованість на практиці положень облікової політики стосовно операцій із забезпечення виконання зобов'язань підприємства та їх зміни, пропонуємо в Положенні про облікову політику виділяти наступні її елементи (табл. 1).

Таблиця 1 – Елементи облікової політики щодо операцій із забезпечення виконання зобов'язань підприємства та їх зміни

Положення облікової політики	Варіант (альтернативний чи безальтернативний)	Нормативний документ
1	2	3
Перелік забезпечень майбутніх витрат та платежів, що створюються	Забезпечення створюються для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на: <ul style="list-style-type: none"> – виплату відпусток працівникам підприємства; – додаткове пенсійне забезпечення; – виконання гарантійних зобов'язань; – реструктуризацію; виконання зобов'язань при припиненні діяльності; – виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо 	п. 12 П(С)БО 11 [2]
Порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг	Оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг проводиться: <ul style="list-style-type: none"> – вивченням виконаної роботи; – визначенням питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі послуг, які має бути надано; – визначенням питомої ваги витрат, понесених підприємством у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній вартості таких витрат 	п. 11 П(С)БО 15 [3]
Методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом	Ступінь завершеності робіт за будівельним контрактом може визначатися за одним з наведених методів: <ul style="list-style-type: none"> – вимірювання та оцінка виконаної роботи; – співвідношення обсягу заведеної частини робіт та їх загального обсягу за будівельним контрактом у натуральному вимірі; – співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом 	п. 4 П(С)БО 18 [4]
Методи оцінки активів або зобов'язань в операціях пов'язаних сторін	Оцінка активів або зобов'язань в операціях пов'язаних сторін здійснюється такими методами: <ul style="list-style-type: none"> – порівнюваної неконтрольованої ціни; – ціни перепродажу; – “витрати плюс”; – балансової вартості 	п. 6 П(С)БО 23 [5]
Види господарських договорів для потреб бухгалтерського обліку	<ul style="list-style-type: none"> – залежно від змісту (про передачу майна, на виконання робіт, про надання послуг); – залежно від суб'єктного складу (з юридичними особами – резидентами і нерезидентами, з фізичними особами – резидентами і нерезидентами), – за ступенем юридичної завершеності (попередні, основні); – за кількістю сторін (двосторонні, багатосторонні); – залежно від валюти укладання (в національній та іноземній валюті) 	–

Продовження таблиці 1

1	2	3
<p>Порядок облікового відображення та оцінки окремих змін зобов'язань</p>	<ul style="list-style-type: none"> – при укладанні договору з валютним застереженням – визнається як факт зміни розміру грошових зобов'язань з оплати за товари та послуги з обов'язковим відображенням курсових (позитивних або негативних) різниць з кредиторської заборгованості на дату погашення заборгованості (на різницю вартості перерахунку валюти в рахунок погашення заборгованості та вартості оприбуткованих товарів); – при укладанні договору відступлення права вимоги – шляхом зарахування зустрічних вимог з використанням відповідних субрахунків позабалансового рахунку 03 “Контрактні зобов'язання”; – зміни зобов'язань за умови отримання знижки – шляхом зменшення балансової вартості матеріальних цінностей в разі, коли товар ще не був реалізований в звітному періоді. В інших випадках пропонується відображати суму отриманих знижок шляхом збільшення інших операційних витрат 	<p>–</p>
<p>Вибір способу забезпечення виконання зобов'язань</p>	<p>Види забезпечення виконання зобов'язань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – неустойка; – порука; – гарантія; – застава; – притримання; – завдаток – право довірчої власності 	<p>глава 49 Цивільного кодексу України [6]</p>
<p>Порядок проведення інвентаризації зобов'язань</p>	<ul style="list-style-type: none"> – визначення основних обмежень при здійсненні інвентаризації виникнення та погашення зобов'язань підприємства; – дотримання умов проведення інвентаризації 	<p>–</p>
<p>Форми внутрішньої звітності щодо операцій із забезпечення виконання зобов'язань</p>	<p>розробляються на кожному підприємстві самостійно залежно від потреб управління та запитів внутрішніх і зовнішніх користувачів інформації</p>	<p>–</p>
<p>Порядок зберігання первинних документів і реєстрів обліку щодо операцій із виникнення та погашення зобов'язань</p>	<p>визначення строків зберігання первинної та звітної документації щодо операцій із виникнення та погашення зобов'язань</p>	<p>–</p>

Таким чином, мікроекономічний рівень передбачає нормативне регулювання облікового відображення операцій із забезпечення виконання

зобов'язань та фактів їх зміни суб'єкта господарювання через вибір альтернативних варіантів бухгалтерського обліку певного об'єкта, які закладені в установчих і внутрішніх розпорядчих документах. Розробка облікової політики в розрізі об'єктів бухгалтерського обліку, зокрема, щодо операцій з виконання зобов'язань підприємства та їх зміни, повинна базуватися на правильному та чіткому виділенні її об'єкта та елементів. Так, врахування наведених вище пропозицій створить можливість уточнення деяких позицій трактування та оцінки зобов'язань підприємства та забезпечить однозначність підходів до облікового відображення фактів змін зобов'язань при укладанні договорів з контрагентами.

Список використаних джерел:

1. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. с. 373. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8686/1/Кулик%20В.А.%20Монографія%20Облікова%20політика.pdf> (дата звернення: 17.11.2022).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 “Зобов'язання”: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення: 17.11.2022).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 17.11.2022).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти”: Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001 № 205. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01> (дата звернення: 17.11.2022).
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 “Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін”: Наказ Міністерства фінансів України від 18.06.2001 № 303. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01> (дата звернення: 17.11.2022).
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.11.2022).

УПРАВЛІННЯ ВІДНОВЛЕННЯМ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ЇХ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Родченко С. С., доцент, канд. екон. наук, Лелюк Н. Є., доцент, канд. екон. наук, Харківський національний університет міського господарства імені О.М.Бекетова

Військова агресія Росії проти України стала причиною руйнації інфраструктури селищ та міст, промислових та соціальних об'єктів окремих регіонів країни. Відновлення потребує значних інвестиційних вкладень. За підрахунками експертів для відновлення зруйнованої інфраструктури України знадобиться близько 100 млрд доларів США. Проте відновлення України